Detailed Course Syllabus

Academic year: 2026/2027	**Semester:** Winter semester
Year of study: 1	**Study Program:** Povijest (R) (elective) (Prijediplomski) Komunikologija (R) (elective) (Prijediplomski) Sociologija (R) (elective) (Prijediplomski) Sestrinstvo (I) (elective) (Prijediplomski) Sestrinstvo (R) (elective) (Prijediplomski) Primaljstvo (R) (elective) (Prijediplomski) Primaljstvo (I) (elective) (Prijediplomski)

I. BASIC COURSE INFORMATION

Name: Hrvatsko iseljeništvo i povratništvo u 19. i 20. stoljeću

Abbreviation: IZBP210

ECTS: 4	**Code:** 234739

Prerequisites: No

Total Course Workload

Teaching Mode	**Total Hours**
Lecture	30
Seminar	15

Class Time and Place: HKS - according to the published schedule

II. TEACHING STAFF

Course Holder

Name and Surname: Hofgräff Marić Darija

Academic Degree:	**Professional Title:** naslovni docent
Contact E-mail: darija.maric@unicath.hr	**Telephone:**

Office Hours: According to the published schedule

Course Assistant

III. DETAILED COURSE INFORMATION

Teaching Language: Hrvatski

Course Description	Upoznati studente s ulogom države u reguliranju iseljavanja/povratka stanovništva u europske i prekomorske zemlje tijekom 19. i 20. stoljeća. Na primjerima rada pojedinih državnih institucija (Kraljevska zemaljska vlada u Zagrebu, Iseljenički komesarijat i dr.), privatne inicijative i Crkve u Hrvatskoj identificirati mehanizme koji su oblikovali iseljeničko-povratnička pitanja. Ispitati kvalitetu privatno–pravne zaštite iseljenika i povratnika u okviru koje su se rješavala pitanja vezana uz mirovine, ostavine, osiguranja i dr., s posebnim naglaskom na zaštiti siromašnih iseljenika i povratnika, uključujući i iseljeničku siročad. U tome smislu želi se dokazati kontinuitet između habsburškog i međuratnog razdoblja u kojemu je uloga Hrvata u odnosu na politiku iseljavanja i povratka stanovništva bila značajna ne samo u administrativnome već i izrazito socijalnome smislu, bez obzira na društveno-političke okvire u kojima se Hrvatska nalazila u razdoblju 19. i 20. stoljeća. Predmet može obuhvatiti i socijalističko razdoblje, uključujući i migracije za vrijeme Domovinskog rata, što će ovisiti o zainteresiranosti studenata za temu.
Educational Outcomes	1. Analizirati temeljne procese i pojmove vezane uz iseljavanje i povratak hrvatskoga stanovništva u 19. i 20. stoljeću na temelju relevantnih historiografskih koncepata. 2. Interpretirati arhivske izvore te znanstvenu i stručnu literaturu o migracijama hrvatskoga stanovništva primjenjujući načela historiografske metodologije. 3. Demonstrirati zadanu seminarsku temu o migracijskim procesima hrvatskoga stanovništva putem strukturirane PowerPoint prezentacije. 4. Izraditi jasan i metodološki utemeljen pisani seminarski rad o migracijama hrvatskoga stanovništva prema pravilima historiografske struke. 5. Primijeniti etička načela historiografske struke u radu s izvorima i literaturom u javnoj prezentaciji rezultata istraživanja.
Textbooks and Materials	
Required	**HOFGRÄFF MARIĆ, Darija**. Iseljenici i povratnici: Pravni i institucijski aspekti u razdoblju Austro-Ugarske Monarhije i Kraljevine SHS - Kraljevine Jugoslavije. Zagreb: Školska knjiga, 2021 (monografija); **BRUNNBAUER, Ulf.** *Globaliziranje jugoistočne Europe: iseljenici, Amerika i država : od kraja 19. stoljeća* . Zagreb: Srednja Europa, 2019.; 497-503. **HOLJEVAC, Većeslav.** *Hrvati izvan domovine*. Zagreb: Matica hrvatska, 1967. (1. izdanje); 1968. (2. izdanje); **ANTIĆ, Ljubomir**. Hrvati i Amerika. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2002.; **ANTIĆ, Ljubomir.** „Prilog istraživanju austrijske iseljeničke politike i zakonodavstva kao činilaca masovnog iseljavanja iz Dalmacije pred Prvi svjetski rat". Zadarska revija 2-3 (1985):242-254.; **KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira.** "Djelovanje velike ekonomske krize na migraciona kretanja jugoslavenskih naroda". U: Svetska ekonomska kriza 1929-1934. i njen odraz u zemljama jugoistočne Evrope, ur. Vasa Čubrilović. Beograd: Balkanološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti, 1976, 337-366.; **KRIŠTO, Jure.** Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara. Zagreb: Hrvatski institut za povijest; Korčula: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara, 2005.; **LAKATOŠ, Josip.** Narodna statistika. Zagreb: vlastita naklada, 1914.; **NEJAŠMIĆ, Ivica.** "Iseljavanje iz Hrvatske u europske i prekomorske zemlje od sredine 19. stoljeća do 1981. – pokušaj kvantifikacije". Migracijske teme 6 (1990), br. 4: 511-526.; **PULJIZ, Vlado**; BEŽOVAN, Gojko; MATKOVIĆ, Teo; ŠUĆUR, Zoran; ZRINŠČAK, Siniša. Socijalna politika Hrvatske. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta, 2008. **STOJANOVIĆ, Dimitrija J.** "Zaštita djece". U: Narodna zaštita: almanah 1914.-1924. Zagreb, 1924, 54-57.; **SZABO, Agneza**. "Štamparov suvremenik Josip Šilović – utemeljitelj Zaklade za kolonizaciju siročadi iz gladnih hrvatskih krajeva i Zaklade siročadi naših iseljenika u vrijeme Prvoga svjetskog rata". *Acta medico-historica Adriatica* 13 (2015), Supplement 1: 49-62.
Supplementary	**KIRKPATRICK, Clifford**. "Selective Immigration: The New Mercantilism". *Journal of Social Forces* 3 (1925), br. 3:; **KUHAR, Martin**. Eugenika u hrvatskoj medicini i njezin utjecaj na javnost u razdoblju od 1859. do 1945. Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, 2015.; **STIPETIĆ, Vladimir.** "Artur Benko Grado (1875-1946) – zaboravljeni statističar i ekonomist". Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu 21 (2003): 7-16.; **SUPEK, Olga; ČAPO ŽMEGAČ, Jasna.** „Effects of Emigration on a Rural Society: Demography, Family Structure and Gender Relations in Croatia". U: Roots of the Transplanted, vol 1, ur. Dirk Hoerder, Inge Blank. New York: Columbia University Press, 1994, 311-339.; **ZAHRA, Tara.** *The Great Departure - Mass Migration from Eastern Europe and the Making of the Free World* . New York. : W. W. Norton and Co., 2016.
Examination and Grading	

To Be Passed DA	**Exclusively Continuous Assessment** NE	**Included in Average Grade** DA

Prerequisites to Obtain Signature and Take Final Exam	**Redovito pohađanje nastave** – prisutnost na najmanje 70% nastave prema studijskom programu i izvedbenom nastavnom planu; **Uredno izvršene seminarske obveze** – pripremljeno izlaganje (PP prezentacija) te predana i prihvaćena pisana verzija seminarskog rada najmanje deset dana prije izlaska na ispitni rok; U slučaju da se student/ica odluči za istraživanje u arhivima i srodnim baštinskim institucijama, neće morati sudjelovati u zajedničkom grupnom projektu (npr. snimanje kraćih vido uradaka na temelju arhivskih izvora i sl., što će ovisiti o dogovoru nastavnika i studenata). **Stjecanje minimalnog uspjeha od 35 % tijekom nastave unutar zadanih nastavnih aktivnosti** – ostvareno kumulativno.
Examination Manner	Brojčana ljestvica ocjenjivanja studentskog rada je: **nedovoljan (1)** – 0 do 49,9 % **dovoljan (2)** – 50 do 64,9 % **dobar (3)** – 65 do 79,9 % **vrlo dobar (4)** – 80 do 89,9 % **izvrstan (5)** – 90 do 100 % Način stjecanja ocjene: a. **Nastavne aktivnosti** – 70 % ocjene 1. seminarske obveze – 20% 2. 1. kolokvij – 25 % 3. 2. kolokvij – 25 % b. **Završni ispit** – 30 % ocjene usmeni ispit – 30 % *(za prolaz je nužno riješiti 50 % ispita)*
Grading Manner	**Nastavne aktivnosti:** seminarske obveze, 1. kolokvij (pismeni), 2. kolokvij (pismeni). **Završni ispit:** usmeni ispit.

Detailed Overview of Grading within ECTS

VRSTA AKTIVNOSTI	**ECTS bodovi -** koeficijent opterećenja studenata	**UDIOOCJENE** (%)
Pohađanje nastave	1,2	0
Seminarsko izlaganje	0,84	30
Kolokvij - međuispit	0,56	20

Kolokvij - međuispit	0,56	20
Ukupno tijekom nastave	**3,16**	**70 %**
Završni ispit	0,84	30 %
UKUPNO BODOVA (nastava+zav.ispit)	**4**	**100 %**

IV. WEEKLY CLASS SCHEDULE

[Predavanja]

#	Topic
1	Uvodno predavanje: predstavljanje plana i programa rada, uz pojašnjenje studentskih obveza i literature.
2	Uloga države i ključni čimbenici razvoja socijalne politike, zašto iseljavamo - tradicija, potreba ili pomodarstvo?
3	RAZDOBLJE AUSTRO-UGARSKE MONARHIJE (Začetci državne institucionalizacije nad iseljavanjem i povratkom stanovništva kroz prizmu pravne i institucijske regulative: uloga Kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu).
4	Statistički pokazatelji o iseljavanju i povratku stanovništva tijekom 19. stoljeća.
5	Socijalna zaštita iseljenika i povratnika (organizacija odlaska i povratka bolesnih i osiromašenih iseljenika).
6	KOLOKVIJ
7	RAZDOBLJE KRALJEVINE SHS – KRALJEVINE JUGOSLAVIJE (Propalo gospodarstvo – razlog novog vala iseljavanja).
8	Institucijska i pravna organizacije iseljeništva – povratništva u Hrvatskoj (uloga i značaj Iseljeničkog komesarijata u Zagrebu; Statistički pokazatelji o iseljenicima i povratnicima).
9	Pomoć iseljenicima u realizaciji iseljavanja preko informativnih ureda i njihova suradnja s novinskim redakcijama.
10	Povratnička populacija (razlozi povratka i razine zbrinjavanja povratnika, Dom u Jelsi za osiromašene i bolesne povratnike, uloga Hrvatske bratske zajednice i drugih privatnih inicijativa).
11	KOLOKVIJ
12	Uloga i značaj dr. Josipa Šilovića (Narodna zaštita).
13	Utjecaj sestara dominikanki Kongregacije Svetih anđela čuvara na Korčuli u zbrinjavanju i obrazovanju iseljeničke siročadi i djece skitnica.
14	Turističko-domaćinska škola u Vignju kao poseban socijalni model skrbi za iseljeničku siročad i dr.
15	Posjet Hrvatskom državnom arhivu (strukturna organizacija fondova/zbirki o hrvatskom iseljeništvu).

[Seminari]

#	Topic

1	Uvodno predavanje: pojašnjenje studentskih obveza i podjela seminarskih zaduženja.
2	Determinante razvoja socijalne politike.
3	Razlozi, mehanizmi i rute iseljavanja hrvatskog stanovništva tijekom 19. – 20. stoljeća.
4	Fenomen vrbovanja stanovništva na iseljavanje - nekad i danas.
5	Učinak iseljeničkih doznaka na domaću ekonomiju – nekad i danas.
6	KOLOKVIJ
7	Obrazovanje hrvatske djece u zemljama iseljenja.
8	Znameniti iseljenici iz Hrvatske i njihova humanitarna angažiranost.
9	Utjecaj novinskih napisa na oblikovanje javnog mišljenja o iseljavanju i povratku stanovništva (nekad i danas).
10	Iseljavanja Hrvata u vrijeme nakon Drugog svjetskog rata.
11	Povratak nekad i danas (sličnosti i razlike).
12	Komparativne prednosti života u Hrvatskoj u odnosu na druge europske zemlje.
13	Iseljavanje Hrvata iz Bosne i Hercegovine u (Njemačku, Irsku i druge europske zemlje) tijekom 20 stoljeća.
14	KOLOKVIJ
15	Posjet Hrvatskom državnom arhivu (kako se pripremiti za istraživanje, tematski vodič o iseljeništvu i dr.).